

18. Пряжникова Е., Пряжников Н. Субъект профессионального и личностного самоопределения / Е. Пряжникова, Н. Пряжников // [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://psy.1september.ru/2001/19/7.htm>.
19. Советский простой человек Опыт социального портрета на рубеже 90-х / [А. А. Голов, А. И. Гражданкин, Л. Д. Гудков, Б. В. Дубин, Ю. А. Левадаи др]. Отв. ред. Ю. А. Левада. – М.: Мировой океан, 1993. – 184 с.
20. Топоров В. Н. Петербургский текст русской литературы / В. Н. Топоров. – СПб: Искусство, 2003. – 617 с. – ISBN 5-210-01545-9.
21. Тюптя Л. Т. Концепція наскрізної підготовки фахівців із соціальної роботи / Л. Т. Тюптя // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: 36 наукових праць / Відкритий Міжнародний Університет «Україна». Інститут вищої освіти АПН України; П. М. Таланчук (ред.). – К.: Університет «Україна», 2004. – 580 с. – С.122–129.
22. Чернышев С. Русское самоопределение. Часть 2. // [Электрон. ресурс]: Русский журнал. 6.06.97. – Режим доступа: http://www.russ.ru/journal/odna_8/97-09-06/chern02.htm.
23. Шинкаренко В. Д. Смысловая структура социокультурного пространства: Миф и сказка / В. Д. Шинкаренко. – М.: КомКнига, 2005. – 208 с. – ISBN 5-484-00253-2.

SUMMARY

The influence of poly-subjective interaction on a social care practice is analysed. The factors, that influence on of a poly-subjective interaction forming, are defined. The positive trends in Ukrainian practice of social care, which caused poly-subjective interaction, are discovered.

П. В. ВОЛОДИН

ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ СПІВІДНОШЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розглядаючи перспективи соціального розвитку, слід виходити з того, що рішення глобальних проблем вимагає нового підходу до розуміння взаємодії держав і громадських рухів.

Соціальний прогрес – це безперервний поступовий розвиток суспільства, в якому досягаються нові, більш високі рубежі, рівні і кращі якісні його стану.

Метою статті є проблема співвідношення цивілізації і глобалізації. На сучасному етапі розвитку суспільства даною проблемою займаються Іноземцев В., Баландін Р.К., Костін А.І., Згуровський М., Чернов А., Воронкова В.Г. та інші.

Сучасна цивілізація опановує сили космічного порядку, залишаючись на Землі наодинці з напівзруйнованою природою, роз'єднаними націями-державами, багатством та бідністю, світовими релігіями, протилежністю різних цілей, потреб та інтересів. Термін "цивілізація" (лат. *civilis* – цивільний, державний). Цивілізація – це певний тип соціальної організації суспільства, спрямований на відтворення, примноження суспільного багатства і регламентацію цивільного життя.

У філософії та соціології виділяють чотири підходи до розуміння цивілізації: 1) ототожнення цивілізації і культури, коли ці поняття вважаються синонімами; 2) цивілізація тлумачиться як ідеал прогресивного розвитку людства; 3) цивілізація виступає як певна стадія розвитку локальних культур; 4) цивілізації розглядаються як якісно різні етнічні (пов'язані з належністю до якого-або народу) громадські освіти, що характеризують рівень соціально-матеріальний розвиток тих або інших регіонів планети.

Процес становлення поняття цивілізація має свою історію. В одному випадку цивілізація розглядається як певний щабель у розвитку культури окремих народів і регіонів. В іншому випадку цивілізація трактується як конкретний етап суспільного розвитку, що наступив у житті народу після епохи дикості й варварства, для якої характерне поява міст, писемності й національно-державних утворень, розвиток різних форм духовного виробництва й т.п. У третьому випадку цивілізація інтерпретується як цінність всіх культур. У четвертому випадку, цивілізація ототожнюється з високим рівнем матеріальної діяльності людини: знарядь праці, технології, економічних і політичних відносин й інститутів, а культура – як прояв духовності людини. Існують інші підходи до змісту поняття цивілізація.

Цивілізація – історично конкретний, якісно певний стан суспільства. Якщо у світовому історичному процесі вдається виявити особливу суспільно-виробничу технологію, характерну для однієї або декількох формацій, або для життя народів у певних історичних, географічних,

соціальних й інших умовах, то це відносно самостійна цивілізація. Отже, цивілізація – філолофсь-філолофсько-соціологічна категорія для визначення історично певної якості суспільства, що виражається у відповідній їй специфічній суспільно-виробничій технології.

Між поняттям цивілізація й формація існує взаємозв'язок і розбіжності. У понятті формація відбивається об'єктивна структура суспільства на певному етапі розвитку в чистому, ідеалізованому виді. Формація безособова. У понятті капіталістична формація не видно, чи йде мова про Англію або Францію. У понятті цивілізація відбивається не тільки загальне, властиве будь-якому суспільству на відповідному рівні розвитку, але і явища, реального втілення формації. У понятті цивілізація є все те, що утворить реальну різноманітність виникнення й розвитку формації в конкретних історичних, соціальних, географічних, національних й інших умовах. Незалежно від різної міри конкретизації й узагальнення цілісності матеріального й духовного життя людей, розширюючи або звужуючи тимчасові й просторові межі цивілізаційних комплексів. Можна говорити про античну й середньовічну, Західну й Східну, про християнську й мусульманську, про європейську, індійську, китайську, постіндустріальну цивілізації і т.п.

Основні риси перехідного періоду, прискорення суспільного прогресу, зародження капіталу, поява нових цінностей цивілізації, що зароджується.

В історичному розвитку цивілізація проходить ряд етапів, які подібно хвилям накочуються одна на одну, зустрічаються одна з одною, породжуючи протиріччя й соціальні проблеми. Це насамперед аграрний тип цивілізації, коли провідною сферою життєдіяльності суспільства стає оброблення землі. Період тривалий, охоплює всі країни приблизно до XVII-XVIII ст., для такої стадії характерний повільний розвиток науки й техніки; примітивність знарядь праці, залежність аграрного виробництва від сезонних ритмів й умов погоди, неграмотність населення, обмеженість культурних контактів. Землеробський спосіб життя – це робота від зорі до зорі, що позбавляла людину відпочинку, поглинала весь вільний час. Передача культурних цінностей відбувалася безпосередньо від покоління до покоління й зводилася до традиційної народної культури. Близькість до природи, стійкість сімейних відносин, зосередженість населення в сільській місцевості формували стабільність людських відносин.

І все-таки основою матеріальної діяльності, розвитку цивілізації й культури ставала техніка, машини, що відкривало широкий простір розвитку капіталістичних відносин, визначало спосіб і стиль життя людини. Широке застосування техніки й машин у суспільному виробництві стало початком становлення індустріальної цивілізації. Основою економічного розвитку країн і народів, суспільного виробництва стає машинна матеріально-технічна база. Провідною сферою життя суспільства індустріальної цивілізації стає промислова діяльність. Індустріальна діяльність базується на концентрації й спеціалізації виробництва, централізації керування, синхронізації суспільних процесів, стандартизації й максималізації матеріальних і духовних потреб. Все це пронизує економіку й суспільне виробництво, проникає в торгівлю й сферу обслуговування, характеризує діяльність держави й інститутів культури, застосовується у військовій справі. Але індустріальна цивілізація викликала ряд нових соціальних протиріч і проблем, які стали погрозою для людства. Це екологічні й економічні кризи, інфляція, агресивні війни, дискримінація народів, енергетична база, заснована на невідновних ресурсах, стихійне використання технічних винаходів і багато чого іншого. Третій тип цивілізації – це ера індустріального гуманізму, коли переваги технічного прогресу поєднуються зі зростанням ролі людини, його інтересів і потреб.

У сучасній науці широко використовується поняття світова цивілізація, що характеризує розвиток суспільства від локальних його форм до всесвітніх через реалізацію глобальних проблем, які загрожують існуванню людства. Формування сучасної всесвітньої цивілізації, пояснюється тим, що в основі процесу лежить реальний факт процесу глобалізації суспільного розвитку, що часто представляється як зростаюча цілісність світу. Тенденція формування всесвітньої (планетарної) цивілізації викликана зростаючою інтенсивністю зв'язків – економічних, політичних, культурних, комунікаційних, які поєднують суспільство сучасного світу. Ці зв'язки надають всесвітній цивілізації якість системності й зростає взаємозв'язок різних країн і регіонів, кризові явища в одному секторі всесвітньої цивілізаційної системи утворюють погрозу стабільності інших секторів. У такому ж випадку інтенсивність всесвітніх взаємозв'язків сприяє швидкому поширенню по всій планеті тих форм економічного, соціального й політичного життя, тих типів культури, знань і цінностей, які сприймаються як оптимальні й найбільш ефективні для задоволення особистих і суспільних потреб. Становлення всесвітньої цивілізації об'єднано із загостренням протиріч із різними її зонами, в одній з яких людина розпоряджається всіма її благами й досягненнями, а в

іншій – більш просторій, панують голод, хвороби, убогість. Ці протиріччя найнебезпечніші для цілісності всесвітньої цивілізації.

Отже, цивілізація – організаційно-регулятивний аспект, прояви людської сутності, аспект людської діяльності, рівень розвитку людини й суспільства. Культура й цивілізація тісно взаємозалежні. Якщо поняття культура характеризує людину, визначає міру її розвитку, засоби самовираження в діяльності, творчості, то поняття цивілізація характеризує соціальне буття самої культури, буття людини. Філософське осмислення феномена науково-технічної революції як компонента цивілізації – найважливіша передумова створення загальної теорії сучасного суспільного прогресу, що відкриває можливість створення нового типу виробництва, що забезпечує розквіт людини й людства й ґрунтується на досягненнях науки й техніки, інтелекту й Розуму, що затверджують єдність суспільства й середовища проживання, нову цивілізацію.

Непередбачувані наслідки (економічні, соціальні, геополітичні, військово-стратегічні та ін.) можуть різко відрізнятись в розвинених країнах і світі, що розвивається в обсягах і темпах наукового, технічного, технологічного розвитку та масштабах інформатизації суспільства; в глибині диверсифікації (лат. *diversification* – виклад, різноманітність) виробництва; в рівні доходів населення.

Ніяка гуманітарна допомога, благодійність не здатні самі по собі вирішити кардинально сучасної масштабної проблеми бідності і злиднів. Необхідний рішучий перекид всього світового економічного господарства на рейки сталого розвитку та в інтересах всього людства, а не обраних націй і держав. Назріло питання про встановлення нового, справедливого економічного, соціального, політичного та інформаційного порядку, переходу до якісно іншої системи управління глобальними процесами.

При наявності цілого комплексу заходів по забезпеченню безпеки, певної сукупності підходів можна говорити про характерну для цієї цивілізації або цивілізаційного вогнища систему (парадигму) забезпечення захисту безпеки цивілізаційного розвитку. Безпека цивілізаційного розвитку (в даному випадку краще сказати "цивілізаційна безпека") виступає як більш широке поняття, ніж "національна безпека"; діяльність держави щодо забезпечення цивілізаційної безпеки також сприяє посиленню національної безпеки і реалізації національних інтересів. Національні інтереси і завдання національної безпеки підпорядковані завданням відстоювання цивілізаційних інтересів (виражаються, наприклад, в посиленні заходів безпеки в боротьбі з тероризмом у США і країнах Західної Європи).

Якщо національні інтереси можна визначити як устремління і стимули діяльності суб'єктів державної політики", обумовлені потребами виживання, безпеки і розвитку країни, цінностями історичної та культурної спадщини, спосіб життя, які служать примноженню національної потужності у всіх її основних складових (економічній, науково-технічній, духовній, військовій), а також підвищенню добробуту більшості громадян", то цивілізаційні інтереси – як виживання, безпека і розвиток країни або групи держав, збереження історичної та культурної спадщини (територій, населення, мови, цінностей, способу життя). По суті, цивілізаційні інтереси є чинником, детермінуючим та конкретизуючим національні інтереси. У реальній політичній практиці реалізація цивілізаційних і національних інтересів відбувається переважно спільно, в "переплетеному" вигляді проте їх можна виділити і розмежувати за допомогою політологічного аналізу). Цивілізаційна складова при цьому працює переважно як загальна детермінуюча підстава, переводить в тій чи іншій мірі, усвідомлювані цивілізаційні пріоритети і принципи в конкретні дії щодо захисту національних інтересів. На основі наведених визначень цивілізаційних інтересів і цивілізаційних загроз можна переформулювати визначення безпеки цивілізації, надавши йому більш точний зміст: безпека цивілізаційного розвитку передбачає дотримання цивілізаційних інтересів і відсутність або своєчасну мінімізацію цивілізаційних загроз.

Визнання лінійного циклічного характеру соціального, політичного розвитку підвищує питома вага цивілізаційного підходу в сучасних дослідженнях.

В процесі переходу світової цивілізації у XXI століття одна з найактуальніших і гострих проблем міжнародної політики є збереження стабільного і стійкого миру на планеті.

Цивілізація в XXI столітті різко збільшила швидкість змін завдяки успіхам матеріального виробництва науки і культури в цілому. Тому вона вимагає ретельного розгляду, насамперед з погляду філософської, правової, психологічної, духовно моральної інтеграції, результатів соціально-гуманітарних досліджень з метою створення всеосяжної системи знань про людину, виявляючи і вивчаючи не тільки елементи системи і соціальні якості особистості і суспільства, але й численні їх зв'язки, відносини. Пошук і безперервна реалізація, розвиток цих зв'язків і побудова

на їх основі динамічної моделі розвитку матеріального і духовного характеру визначають соціодинаміку змін. Все це залежить від соціальних, культурологічних, політичних, психологічних, географічних, правових, моральних технологій.

Доля сучасної цивілізації залежить в рівній мірі від успішного вирішення проблем глобалізації, так і проблем олюднення, які набувають глобальне "звучання".

Світова спільнота являє собою політичний простір всевозрастаюча "цілісність", якого на пряму пов'язана з активно розвиваючимися планетарними процесами модернізації. Загальній взаємозалежності об'єктивно сприяють і принципово нові виклики цивілізації, що створюють реальні передумови для спільної діяльності груп людей поверх державних, соціокультурних, конфесійних та інших бар'єрів. Разом ці процеси прийнято називати "глобалізацією" або "інтернаціоналізацією".

Під глобалізацією слід розуміти поступове перетворення світового простору в єдину зону, де безперешкодно циркулюють капітали, товари, послуги; де вільно розповсюджуються ідеї і переміщуються їх носії, стимулюючи розвиток сучасних інститутів і шліфуючи механізми їх взаємодії. Глобалізація, таким чином, має на увазі створення міжнародного правового та культурно-інформаційного поля. Глобалізація покликана надати світовому співтовариству нову якість, і осмислення цього процесу дозволить людині краще орієнтуватися в епоху зміни світо уявлень.

Сьогодні виникло розуміння глобалізації як комплексного гео економічного, геополітичного та геогуманітарного явища, що надає потужний демонстраційний ефект на всі системи життєдіяльності країн які залучаються в цей процес.

Глобалізація – це якісно нове явище на нинішньому етапі розвитку людства. Воно пов'язане з одного боку з колосальним накопиченням капіталу окремими компаніями і країнами, що супроводжуються переростанням цього капіталу в транснаціональний і його домінуванням над економіками багатьох країн і їх політичними можливостями. З іншого боку, створення світової матеріальної культурою деяких нових технологій, споживання продуктів та послуг стає глобально затребуваним. Наприклад, до них можна віднести Інтернет-технології і послуги, космічні технології, мобільний зв'язок і т.д. Глобалізація – об'єктивне явище, що не залежить від волі окремих людей.

Процеси глобалізації наростають і поширюються все з більшою швидкістю. Вони завжди мають економічну основу. У світовому масштабі глобалізація означає більше, ніж потоки грошей, технологій, товарів і послуг. Це – зростаюча взаємозалежність населення Землі, це процес, який поєднує не тільки економіку, але і культуру, інформаційну сферу, технології та управління. У такому розумінні глобалізація призводить до нового цікавого явища, яке можна визначити як віртуальне звуження світової цивілізації. Тобто люди, що знаходяться в різних куточках планети, але за рахунок комп'ютерних мереж, засобів зв'язку, швидкісного транспорту не відчують територіального розмежування, а споживаючи ті ж продукти і товари, користуючись одними і тими ж технологіями і послугами, набувають схожі звички і елементи культури.

Говорячи про глобалізацію як про новий етап всесвітньої історії, фахівці не без підстав стверджують, що глобалізація стає стрижневою, епохальною інновацією ХХІ століття.

Враховуючи всі сторони розвитку глобалізації, можна представити наступні її сутнісні особливості:

- як зростаючий взаємозв'язок і взаємозалежність країн і народів у різних сферах людської життєдіяльності, що в перспективі і в кінцевому рахунку призводить до утворення планетарної спільноти людей, формування цілісного світу;

- становлення загальносвітового фінансово-економічного простору, ринку планетарного масштабу, злиття окремих економік у глобальну систему, де діють загальні для всіх правила;

- інформаційна революція, яка приводить до створення всесвітньої мережі спілкування на базі новітніх комп'ютерних і медіа технологій, глобального телебачення, Інтернету та інші.

Тому сутність глобалізації і основна тенденція її розвитку це формування цілісного світу, глобального людського співтовариства, нового типу цивілізації.

Цілісність світу (миру людей) передбачає "закриття" ойкумени, становлення всесвітніх зв'язків у всіх сферах людської діяльності; має на увазі збереження цілісності навколишнього середовища, гармонізацію відносин у системі "людина – суспільство – природа". А це передбачає розвиток структур, що займаються справами всього світу, інституціоналізацією глобалізації.

Глобальне людське співтовариство (єдність людства) передбачає консолідацію людей, у яких єдині цілі, збереження виду *Homo Sapiens* і життя на планеті в умовах загострення глобальних викликів і проблем, що веде в кінцевому рахунку до утворення глобального етносу.

Новий тип цивілізації (світова цивілізація) означає трансформацію локальних цивілізацій в цивілізацію планетарну. Вона вбирає в себе найбільш цінне з культурно-цивілізаційної спадщини народів і в той же час по-новому формує ряд базових цінностей: безпека, держава, культурні традиції, міжнародне право та ін. Нова цивілізація передбачає вироблення глобальної свідомості і світогляду, затвердження загальнолюдської етики.

Цілісність світу, єдність людства, новий тип відносин між людьми – все це і перспектива, і ідеал, але в той же час чітко виражена тенденція розвитку і значною мірою об'єктивна реальність, бо вже сьогодні можна говорити про становлення щодо єдиного світового співтовариства.

Філософ К. Ясперс усвідомлював нову реальність і на цій основі виклав своє бачення глобального людства. "Завдяки технічним можливостям сучасних засобів повідомлення наша планета стала єдиною цілісністю, повністю доступною людині... Світ замкнувся. Земна куля стала єдиною. Відкриваються нові загрози і можливості. Всі істотні проблеми стали світовими проблемами, ситуація – ситуацією всього людства", – писав він. І далі: "Створивши можливість немислимою досі швидкості повідомлення, техніка призвела до глобального єднання. Почалася історія єдиного людства; єдиною стала його доля". [5, 85]

Сучасна глобалізація – це не тільки певний результат, але і постійно розширюючийся процес. Одним з локомотивів глобалізації і одночасно найбільш очевидним її наслідком є швидке формування глобальної економіки, поглиблення міжнародного поділу праці, все більш вільний перелив капіталу, технологій і у багатьох випадках трудових ресурсів з одних країн, регіонів, галузей економіки в інші. В той же час міграція, особливо з півдня на північ, має свої об'єктивні обмеження, і для багатьох економічно розвинених країн, вона перетворилася в серйозну політичну і соціальну проблему.

Отримати необхідні позитивні результати від глобалізації можливо лише за умови здійснення динамічного і ефективного управління всіма сферами діяльності. Тобто це управління має встановлювати систему правил і методів, які, з одного боку, стимулюють розвиток суспільних інститутів і особистості, а з іншого – вводять необхідні суспільно визнані обмеження. В цьому відношенні глобалізація "підштовхує" до перегляду принципів управління, як на національному, так і наднаціональному рівнях. Заради збереження переваги конкурентоспроможних ринків за наявності чітких правил і політичних, і географічних кордонів і спрямування цих перетворень на задоволення потреб людини, управління на зазначених рівнях має стати ефективним і скоординованим. Ідеологічні основи повинні меншою мірою домінувати над принципами толерантності та прагматизму на великих економічних просторах. Тобто має визнаватися той факт, що вигоди для одного з учасників глобального ринку можуть не обов'язково влаштовувати інших учасників, і в чому-то треба поступитися заради спільного стратегічного розвитку. Для такого здійснення політики особливе значення набувають регулюючі функції авторитетних міжнародних організацій, в пайовий чергу Всесвітньої торгової організації (СОТ), Міжнародного валютного фонду (МВФ) та інші організації. Ці проблеми пов'язані з глобалізацією стають найважливішими серед факторів, що визначають пріоритети української економіки.

Наша держава повинна стати конкурентоспроможною на світових ринках товарів, праці і капіталу, оскільки у неї немає іншого шляху, щоб гарантувати західний стандарт якості життя своїх громадян і відповідне місце в міжнародному співтоваристві розвинених країн. Європейська інтеграція – логічний наслідок процесу світової глобалізації. Наш уряд проголосив європейську інтеграцію одним з ключових стратегічних напрямків розвитку України на майбутнє. Рух у Європу означає не тільки економічні зміни. Європейська інтеграція – це перш за все спосіб прискорення внутрішніх перетворень українського суспільства. Концентруючись на ефективній економічній моделі соціально орієнтованої економіки, яка ґрунтується на релігійних, культурних та етичних принципах, на демократичних принципах реальної свободи слова та захисту прав людини, ми будемо стимулювати ряд всеосяжних змін в українському суспільстві і, зокрема, в економіці.

Активну участь України в глобальних економічних процесах і її швидка інтеграція в міжнародні економічні організації дозволить підтягти нашу економіку до західних стандартів і прискорити перетворення українського суспільства в цілому. Очевидними вигодами для зовнішнього світу стане створення стимулюючого і сприятливого клімату для капіталовкладень, а також єдиних правил для всіх учасників наших ринків, зайнятих у бізнесі та економіці. При таких умовах світова спільнота належним чином оцінить наші зусилля, спрямовані на участь у процесі глобалізації. Рух у напрямі Заходу зустрінє взаємний інтерес. Україна є частиною Європи і їй необхідно робити все, щоб стати повноправним європейською державою.

Ми повинні стимулювати соціальні та економічні перетворення зсередини, незалежно від того, наскільки ми вже економічно і психологічно готові до приєднання до світових глобальних мереж. На цьому шляху нам слід істотно вдосконалити громадські, політичні і економічні інститути країни. Колишня централізована система управління державою досі обумовлює значний розрив між владою і суспільством. З одного боку, політична влада ще залишається інструментом для досягнення власних політичних, фінансових та інших цілей. А з іншого, ще не вироблена публічна політика прийняття демократичних рішень в державі. Відсутні ефективні громадські інструменти впливу на нього. А це, в свою чергу, призводить до нездатності регулювати державну діяльність через громадські інститути, що не відповідає фундаментальним основам розвиненої демократії.

Тому для цього необхідно забезпечити широку участь громадськості у формуванні такої стратегії. Цей процес може бути ефективним лише за умови участі різних верств суспільства, насамперед еліти, в узгодженні певних фундаментальних цінностей, що дозволяють створити соціальну єдність і стратегію.

У процесі кризи цивілізації і глобалізації, народи усвідомивши загрози і небезпеки стали більш активніше впроваджувати в практику глобальних взаємозв'язків і взаємин, такі принципи як демократія, демілітаризація і гуманізація. Важливе значення має в першу чергу принцип демократії.

Демократизація міжнародних відносин всупереч тоталітарним авторитарно-бюрократичним стереотипам в політиці перетворюється в необхідний рух сучасності, набуває форми розвитку людства на шляху його соціального і політичного звільнення.

Нині практично жоден народ, жодна держава не можуть нормально розвиватися в умовах ізоляціонізму, яким би він не виглядав. Чинності об'єктивного розвитку сучасної цивілізації, світової економіки, техніки і технологій, інформації та культури всі країни незалежно від свого становища і місця у світовому співтоваристві втягнуті в глобальну та регіональну систему взаємозв'язків і взаємин.

А це означає, що тепер положення в кожній країні багато в чому визначається тим, наскільки демократична вся система міжнародних відносин, якою мірою вона забезпечує для будь-якого народу справжню незалежність, суверенітет, свободу соціального і політичного вибору, невтручання ззовні, недоторканність територій, дотримання існуючих договорів і зобов'язань, повага до прав держави як члена ООН, інших міжнародних і регіональних організацій.

Цілком очевидно, що в умовах зростаючої взаємозалежності забезпечити на практиці такі гарантії кожній державі й народу може лише по-справжньому демократична система міжнародних відносин. Повсюдно вона ще не склалася у відносинах найбільших держав і невеликих країн ще не подолані рецидиви імперських підходів, загрози застосування сили, оголошення блокади, торгово-економічних санкцій аж до збройних інтервенцій. Все це підтверджує, що демократизація міжнародних відносин не може бути локальною, виборчою. Вона повинна являти собою інтернаціональний, загальний процес.

Повною мірою демократичного розвитку світового політичного процесу неможливо досягти при збереженні у великій кількості країн недемократичних режимів. Важливо мати на увазі, що міжнародні відносини при всій їх важливості носять вторинний характер. Демократизація це зустрічний процес від окремих народів і держав до світової спільноти і назад.

Глобальна демократизація міжнародних відносин, світового політичного процесу має як необхідні передумови демілітаризацію. А її центральний пункт – роззброєння. Вона виступає як "діяльність держав, їх союзів або угруповань, міжнародних і регіональних організацій, спрямована на обмеження, скорочення і ліквідацію засобів підготовки і ведення воєн; найбільша соціальна, політична і загальнолюдська проблема, рішення якого дозволило б надійно забезпечити загальну безпеку".

В процесі розвитку демократизації суспільства висувуються такі принципи як демілітаризація і гуманізація. Демілітаризація як глобальна проблема, маючи в своїй основі роззброєння, не зводиться до нього. У широкому сенсі вона зачіпає різні сфери міжнародних відносин: ліквідацію військово-політичних блоків; конверсію науки, а також невійськової промисловості, що виконує військові замовлення; звільнення державних політичних і управлінських структур, громадських інститутів, способу життя мільйонів людей, їх свідомості від непропорційного, надмірного впливу військового елемента.

Демілітаризація, сприяючи формуванню економіки світу, інфраструктур, що забезпечують перехід від епохи конфронтації до співпраці і з розвитку народів і держав, одночасно створює умови для гуманізації міжнародних відносин. Саме в мирний час, скинувши з себе тягар гонки

озброєнь, забезпечивши насправді міцну загальну безпеку, людство здатне поставити під главу кута світової політики людину з її життєвими цілями, інтересами та потребами.

В умовах миру і соціального забезпечення міжнародні відносини поступово перетворюються в відносини між народами. Співробітництво, довіра і взаємодопомога вільних правових держав і цивільних товариств; раціональне поділ праці; обмін науковими результатами і культурним надбанням; пріоритет загальнолюдських цінностей; гармонізація відносин між людьми, суспільством і природою; перетворення системи міжнародних відносин на основі інтеграції і в дусі вимог сталого розвитку світового співтовариства; перетворення людини в основного суб'єкта і об'єкта міжнародних відносин і зв'язків – ось найбільш характерні довгострокові тенденції їх розвитку всупереч опору різного роду консервативних сил і течій.

Система глобальних проблем носить конкретно історичний характер. Їх загострення може викликати кризу цивілізації. Сьогодні як ніколи створилася можливість тотального (загального) знищення цивілізації, незворотного порушення механізмів біосферних процесів землі і навколоземного простору. Людство більше не може покладатися на стихійність в еволюції світо порядку. Сучасному світу потрібна стабільність, демократія, цивілізованість, не насилля, що створюють умови для людського виживання.

Необхідно досліджувати проблеми сучасної глобалістики що виникають на базі глобальних суперечностей між суспільствами, що знаходяться на різних щаблях цивілізаційного і формаційного розвитку; між суспільством і створеної ним в процесі науково-технічної революції; виражають глобальну необхідність інтеграції, встановлення нового світового економічного, політичного та інформаційного порядку; які мають фундаментальне значення для всіх країн, об'єднуючи їх зусилля в оптимальному вирішенні загальних суперечностей, забезпечення поступального розвитку світової цивілізації. Забезпечення належних світових умов для нормального суспільного виробництва та відтворення; подолання світових і регіональних фінансово-економічних криз; вирішення питань, пов'язаних з тенденціями до дезінтеграції, нерівномірності і до інтеграції, новини виробництва, подолання економічних відмінностей склалися між секторами світової економіки в глибині поділу праці та їх включеності у світовий ринок товарів, капіталів, послуг, робочої сили та інформації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бородин Е.Т. Кризис глобализации / Е.Т.Бородин // Социально-гуманитарные знания. – 2006. - №4. – С. 328-348.
2. Иноземцев В.Л. Расколота цивилизация / В.Л. Иноземцев. – М.: Наука, Академия, 1999. – 317 с.
3. Каширина О.В. Культура времени как принцип цивилизационного детерминизма / О.В. Каширина // Социально-гуманитарные знания. – 2006. - №3. – С. 291-307.
4. Мигولاتев А.А. Философия цивилизации / А.А.Мигولاتев // Социально-гуманитарные знания. – 2004. - №2. – С. 88-103.
5. Мирошкин, М. А. Глобализация как явление: истоки и тенденции / М. А. Мирошкин // Известия Уральского государственного университета. Сер. 3, Общественные науки. – 2008. - № 57, вып. 5. – С. 81-88
6. Феофанов К.А. Безопасность цивилизационного развития как социокультурный феномен: сущность, закономерности, понятийный аппарат / К.А.Феофанов // Социально-гуманитарные знания. – 2006. - №3. – С. 19-33.
7. Яновский Р.Г. Социальная динамика гуманитарных перемен / Яневский Р.Г. – М.: Книга и бизнес, 2001. – 424 с.

SUMMARY

In the process of transition of the world civilization in the twenty -first century one of the most actual and acute problems of international policy is the preservation of a stable and sustainable peace on the planet. Have the needs of the historical transition to a new type of civilization development, which involves a number of basic values, understanding of the objectives of the man, his activity, and attitude to nature and to each other. And also dealt with important aspects of the problems of the world, as global security, the resolution of international conflict, social, national and religious conflicts. Here to be a priority dimension of sustainable development – social, humanitarian sustainability, this can be a stimulus and a guarantor of the success of the reforms.